

Revisionsrapport

Granskning av årsredovisning 2013

Botkyrka kommun

Anders Hägg
Linda Yacoub
Sandra Feiff
Camilla Engström
Jan Nilsson

April 2014

Innehållsförteckning

1.	Sammanfattning	1
2.	Inledning	3
2.1.	Bakgrund	3
2.2.	Revisionsfråga och metod	3
3.	Granskningsresultat	5
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning	5
3.1.1.	Förvaltningsberättelse	5
3.1.1.1.	Översikt över utvecklingen av verksamheten	5
3.1.1.2.	Investeringsredovisning.....	7
3.1.1.3.	Driftredovisning	8
3.1.2.	Balanskrav	9
3.1.3.	God ekonomisk hushållning	9
3.1.4.	Nämndernas redovisning av sitt uppdrag.....	10
3.2.	Rättvisande räkenskaper	15
3.2.1.	Resultaträkning	15
3.2.2.	Balansräkning.....	17
3.2.3.	Kassaflödesanalys.....	20
3.2.4.	Sammanställd redovisning	21
3.2.5.	Tilläggsupplysningar	22
	Bil 1: Uppföljning av mål och åtaganden	24
	Bil 2: Budgetutfallsprognoser kontra utfall.....	26

1. Sammanfattning

Efter genomförd granskning bedömer vi att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed. Utvecklingsområde är dock följsamheten till vissa rekommendationer från RKR.

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL.

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts för 2013, då det justerade resultatet utifrån balanskravet uppgår till 166 mnkr. Inga underskott från tidigare år finns vidare att reglera.

Kommunens ettårsplan innehåller mål och riktlinjer för en god ekonomisk hushållning, utifrån ett finansiellt och verksamhetsmässigt perspektiv. Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen i huvudsak är förenligt med dessa.

Det finns dock flera områden där de verksamhetsmässiga resultaten behöver förbättras, vilket kommenteras i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår behov av att se över mål och åtaganden på nämndmål, både när det gäller antalet och mätbarheten. Vi kan konstatera att ett sådant arbete har genomförts inför ettårsplan 2014.

Kommunen har ett styrsystem som omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet. Målen relateras till olika verksamheter, via åtaganden, och följs upp i delårsrapport och årsredovisning. I årsredovisning för 2012 konstateras dock att det fanns behov av att utveckla styrsystemet ytterligare, vilket vi även påtalade i en granskning under 2012 av kommunens mål- och styrsystem. Utifrån detta kan vi konstatera att ett översynsarbete har startats upp under 2013, som omfattar kommunens samlade mål- och styrsystem. För 2014 är fokus satt på bättre ordning i styrning av ekonomi och verksamhet. Detta sker bland annat genom att nämnderna i högre utsträckning ska formulera mätbara mål för sina verksamheter.

Kommunfullmäktige har i ettårsplan 2013 fastställt tre finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Samtliga dessa mål har uppnåtts och en tydlig beskrivning av måluppfyllelsen finns i förvaltningsberättelsen.

Fullmäktige har i ettårsplan 2013 fastställt 13 verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning, som följs upp via 40 indikatorer. Utfallet på dessa indikatorer varierar när det gäller olika mål. På totalnivå går 21 indikatorer åt rätt håll, 12 indikatorer är oförändrade, 4 indikatorer går åt fel håll och 3 indikatorer går inte att bedöma.

Vi bedömer att verksamhetsberättelserna i huvudsak är utformade i enlighet med kommunens generella anvisningar och att redovisningarna i stort ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till kommunfullmäktiges uppdrag.

Samtliga nämnder har klarat att hålla den av kommunfullmäktige ursprungligt fastställda budgetramen, förutom tekniska nämnden. Detta gäller även de av fullmäktige givna tilläggsdirektiven i samband med behandling av tertialrapporterna.

I revisionsskrivelse 2013-05-03 gjordes den sammanfattande bedömning att tekniska nämnden inte säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och slutredovisning av investeringsprojekt under granskad period. Uppföljningen har dock förbättrats under 2013 genom att ett system har införts med information vid varje nämndsammanträde om fastighetsenhetens investeringsprojekt. Vidare har en handlingsplan fastställts av nämnden för att komma tillrätta med påtalade brister. En närmare beskrivning kring tekniska nämndens ansvarsutövande redovisas i delavsnitt 3.1.4.

Avslutningsvis är det positivt att kunna konstatera att vård- och omsorgsnämnden samt utbildningsnämnden för 2013 har en ekonomi i balans, utifrån de brister som tidigare konstaterats kring dessa två nämnder och deras styrning och uppföljning av ekonomin.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I den kommunala redovisningslagen (KRL) regleras externredovisningen för kommuner och landsting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning (RKR) och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är kommunstyrelsen som enligt kommunallagen (KL) är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

När det gäller nämndernas redovisning, ska den enligt kommunallagen utformas på det sätt som fullmäktige bestämmer.

2.2. Revisionsfråga och metod

Revisorerna har bl a till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen? Med verksamhetens utfall avses utfallet i förhållande till fastställda mål och ekonomiska ramar.
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Har balanskravet uppfyllts och hanteras eventuella underskott i enlighet med balanskravets regler?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande? Med rättvisande avses följsamhet mot lag, rekommendationer och god redovisningssed.

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys

- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om.

Vidare har vi också inom ramen för granskningen av årsredovisningen bedömt nämndernas redovisningar av hur de fullgjort sitt uppdrag från fullmäktige. Detta som en del av granskningen av nämndernas ansvarsutövande.

Granskningen har utförts enligt god revisionsse¹ för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning därför inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda felaktigheter kan förekomma.

Granskningen introduceras genom kontakter och samplanering med kommunens centrala ekonomifunktion. Granskningen genomförs med kontrollmålsmetodik enligt det granskningsprogram för granskning av årsredovisning som PwC Kommunal sektor använder. Granskningen sker genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

¹ Utgångspunkten för detta är bland annat SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing) och implementeringen sker succesivt.

3. Granskningsresultat

3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning

3.1.1. Förvaltningsberättelse

3.1.1.1. Översikt över utvecklingen av verksamheten

Vi har granskat att förvaltningsberättelsen lämnar tillräckliga uppgifter om:

- Obligatorisk information i enlighet med KRL och RKR:s rekommendationer
- Sådana förhållanden, som inte ska redovisas i balansräkning eller resultaträkning, men som är viktiga för bedömning av ekonomin
- Händelser av väsentlig betydelse som har inträffat under räkenskapsåret eller efter dess slut
- Förväntad utveckling
- Väsentliga personalförhållanden, bl a den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron
- Annat av betydelse för styrning och uppföljning

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att förvaltningsberättelsens översikt och upplysningar i allt väsentligt överensstämmer med kraven i KRL, förutom när det gäller redovisning av sjukfrånvaron enligt KRL 4 kap § 1 a.

Vi bedömer vidare att förvaltningsberättelsen i allt väsentligt är upprättad enligt rekommendationer från RKR, förutom de avvikelser som redovisas i delavsnitt 3.2.5.

Analys och rättvisande bedömning av ekonomi och ställning. Analysen av årets resultat och den ekonomiska ställningen bedöms ge en rättvisande bild. Utöver de uppgifter som redovisas i balans- och resultaträkning, finns kompletterande uppgifter som är viktiga för bedömning av kommunens ekonomi och ställning. Detta bl a i form av resultatutveckling under en femårsperiod och vissa finansiella nyckeltal. Förvaltningsberättelsen innehåller även uppgifter om pensionsmedelsförvaltningen, en riskbedömning kring ingångna borgensåtaganden samt tillämpade redovisningsprinciper.

Händelser av väsentlig betydelse. I förvaltningsberättelsen finns en redovisning av viktiga ekonomiska och verksamhetsmässiga händelser under året. Utifrån den kunskap vi har om kommunens verksamhet, bl a via kommunstyrelse-

protokoll och verksamhetsberättelser, bedöms väsentliga händelser under året i huvudsak kommenterade i förvaltningsberättelsen. I avsnittet nämnd- och bolagsredovisningar samt i de olika verksamhetsberättelserna finns verksamhets-specifika händelser och detaljekonomin kommenterad.

Förväntad utveckling. En beskrivning finns i förvaltningsberättelsen av framtidsperspektivet utifrån olika delområden, såsom bl a konjunkturläge, skatteunderlag inkl skatteutjämningsystem, underhåll av lokaler och anläggningar samt upplåningsbehov.

Väsentliga personalförhållanden. I förvaltningsberättelsen finns en beskrivning av väsentliga personalförhållanden, som bl a behandlar ledarskap, mångfald, kompetensförsörjning samt friskvård och hälsa. Vidare redovisas de obligatoriska nyckeltal kring sjukfrånvaro enligt KRL.

Andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av kommunens verksamhet. Detta område avser information och analys rörande prestationer, kvalitet och mål. I förvaltningsberättelsen finns en beskrivning av kommunens styrsystem som omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet. I styrsystemet är begreppet åtagande centralt och omfattar alla dessa tre aspekter på styrning. Förvaltningsberättelsen innehåller även en redogörelse för de fastställda 13 kommunövergripande målen, som följs upp via 40 indikatorer. Vidare finns en hållbarhetsredovisning utifrån av fullmäktige fastställda utmaningar samt en beskrivning av kommunens miljöarbete, som utgår från de nationella miljömålen. Utifrån ett interkommunalt perspektiv finns även en redovisning av kommunens kvalitet i korthet².

Förvaltningsberättelsen tillsammans med verksamhetsberättelserna bedöms i allt väsentligt ge en rättvisande god bild av hur kommunen totalt samt nämnder och styrelse har klarat sina ekonomiska och verksamhetsmässiga åtaganden. Hållbarhets- och miljöperspektiven tillför vidare de sociala och miljömässiga dimensionerna i redovisningen.

Särredovisning av va-verksamheten och transparenslagen. Kravet på särredovisning av va-verksamheten tydliggörs i va-lagen, som gäller fr o m 2007-07-01. Där framgår att verksamheten ska redovisas i enlighet med god redovisningssed, där resultat- och balansräkningar redovisas särskilt och av tilläggsupplysningar framgår hur huvudmannen har fördelat kostnader som varit gemensamma med annan verksamhet. En särredovisning enligt ovan har skett i årsredovisningen.

Efter tidigare genomförd utredning bedömer kommunen att man inte omfattas av den s k transparenslagen, som ställer krav på öppen och separat redovisning av viss verksamhet för att motverka konkurrensproblem. Bedömningen är gjord utifrån att

² Uppgifter är från ett kvalitetsnätverk, som drivs av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), och för 2013 deltog 220 av landets 290 kommuner.

omsättningen för dessa typer av verksamheter understiger fastställda beloppsgränser.

Gemensam förvaltningsberättelse. Förvaltningsberättelsen omfattar en översiktlig beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och ekonomi. Utvecklingsområden enligt gällande normgivning avser beskrivning av väsentliga personalförhållanden och uppdragsföretag (delavsnitt 3.2.5).

Obligatorisk information enligt KRL och RKR:s rekommendationer. Avvikelser kring gällande rekommendationer kommenteras i delavsnitt 3.2.5, tilläggsupplysningar.

3.1.1.2. Investeringsredovisning

Vi har granskat att:

- Investeringsredovisningen visar kommunens totala investeringsverksamhet
- Investeringsredovisningen är uppställd enligt god redovisningssed
- Beloppen i investeringsredovisningen överensstämmer med årets bokföring
- Posterna i investeringsredovisningen är överförda till balansräkningen och kassaflödesanalysen
- Jämförelser med tidigare år görs
- Avvikelser i förhållande till budget och investeringskalkyler har analyserats och kommenterats

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att investeringsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets investeringar.

Investeringsredovisningen är avstämd mot bokföringen och motsvarande poster i finansieringsanalys och balansräkning. Det finns en differens mellan investeringsredovisningen i förvaltningsberättelsen och den ur ekonomisystemet på 4,9 mnkr. Denna post hänför sig till Rikstens skola och rättelse av posten kommer att ske under 2014.

Redovisningen ger en samlad bild av utfallet i förhållande till fastställd investeringsbudget. Jämförelser görs vidare genomgående med föregående år.

I förvaltningsberättelsen lämnas övergripande kommentarer till investeringsvolymen och budgetutfallet. Detaljerade kommentarer till investeringsutfallet finns i nämndernas verksamhetsberättelser.

I årsredovisningen finns ett sammandrag av årets investeringsverksamhet per nämnd/förvaltning. Årets nettoinvesteringar uppgår till totalt 481,6 mnkr (452,2

mnr 2012), vilket ger ett budgetöverskott på 11,6 mnr. Orsaken till överskottet beror främst på tidsförskjutningar i olika investeringsprojekt. Ombudgeteringar sker mellan åren, enligt särskilt beslut i kommunfullmäktige.

3.1.1.3. Driftredovisning

Vi har granskat att:

- Budgeterade och redovisade kostnader och intäkter redovisas i sammanfattning
- Redovisade intäkter och kostnader överförs riktigt från den systematiska bokföringen
- Jämförelse med tidigare år görs
- Driftredovisningen är analyserad i förhållande till ekonomi och fastställda mål

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att driftredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av hur utfallet förhåller sig till fullmäktiges budget.

Driftredovisningen är avstämd mot bokföringen. Redovisningen ger en samlad bild av utfallet i förhållande till fastställd driftbudget. Jämförelser görs vidare genomgående med föregående år.

Nämndernas samlade verksamhet redovisar en positiv budgetavvikelse på totalt 64,0 (-53,8 mnr 2012), utifrån sammanställning i bilaga 2. Samtliga nämnder redovisar budgetöverskott, förutom tekniska nämnden som redovisar ett budgetunderskott på 5,3. De nämnder som redovisar största budgetöverskotten är utbildningsnämnden (22,7 mnr), vård- och omsorgsnämnden (13,2 mnr) samt socialnämnden (13,2 mnr).

Det ekonomiska utfallet analyseras på en övergripande nivå i förvaltningsberättelsen. En uppföljning av fastställda kommunövergripande mål och indikatorer finns vidare i förvaltningsberättelsen. I årsredovisningen, under avsnittet nämnd- och bolagsredovisning, finns en övergripande redovisning av ekonomi och verksamhet per nämnd. När det gäller detaljkommentarer kring ekonomi och verksamhet hänvisas till respektive nämnds verksamhetsberättelse, via angivande av en länk.

Analysen av nämndernas redovisning av sitt uppdrag återfinns i delavsnitt 3.1.4.

3.1.2. *Balanskrav*

Vi har granskat:

- Kommunens bedömning av om balanskravet har uppfyllts, dvs att det finns en balanskravsutredning i enlighet med KRL
- Om det i förvaltningsberättelsen anges när och på vilket sätt man avser att göra den i kommunallagen föreskrivna reglering i de fall ett negativt resultat uppvisas
- Om det i förvaltningsberättelsen lämnas upplysning om hur tidigare års negativa resultat har reglerats
- Om det i förvaltningsberättelsen framgår skälen till att inte reglera ett negativt resultat, i de fall det föreslås att fullmäktige ska besluta att en sådan reglering inte ska ske på grund av synnerliga skäl.

Bedömning och iakttagelser

Vi instämmer i kommunens bedömning av att balanskravet har uppfyllts för 2013, då det justerade resultatet utifrån balanskravet uppgår till 166 mnkr. Inga underskott från tidigare år finns vidare att reglera.

Kommunen redogör i förvaltningsberättelsen för hur årets resultat bedömts utifrån det lagstadgade balanskrav. Av redogörelsen framgår de justeringar av årets resultat som skett vid avstämning mot balanskravet, enligt nedanstående avrundade sammanställning.

Delposter	Belopp i mnkr
Årets resultat	194
Avkastning pensionsförvaltning	-31
Överskott VA	-4
Kompetensfond	7
Balanskravsresultat	166

3.1.3. *God ekonomisk hushållning*

Vi har granskat:

- Måluppfyllelsen för fullmäktiges finansiella mål som är av betydelse för god ekonomisk hushållning
- Måluppfyllelsen för fullmäktiges verksamhetsmål som är av betydelse god ekonomisk hushållning

Bedömning och iakttagelser

Kommunens ettårsplan innehåller mål och riktlinjer för en god ekonomisk hushållning, utifrån ett finansiellt och verksamhetsmässigt perspektiv. Vi bedömer att resultatet i årsredovisningen i huvudsak är förenligt med dessa.

Det finns dock flera områden där de verksamhetsmässiga resultaten behöver förbättras, vilket kommenteras i förvaltningsberättelsen. Vidare framgår behov av att se över mål och åtaganden på nämndmål, både när det gäller antalet och mätbarheten. Vi kan konstatera att ett sådant arbete har genomförts inför ettårsplan 2014.

Kommunen har ett styrsystem som omfattar såväl ekonomi, verksamhet och kvalitet. Målen relateras till olika verksamheter, via åtaganden, och följs upp i delårsrapport och årsredovisning. I årsredovisning för 2012 konstateras dock att det fanns behov av att utveckla styrsystemet ytterligare, vilket vi även påtalade i en granskning under 2012 av kommunens mål- och styrsystem. Utifrån detta kan vi konstatera att ett översynsarbete har startats upp under 2013, som omfattar kommunens samlade mål- och styrsystem. För 2014 är fokus satt på bättre ordning i styrning av ekonomi och verksamhet. Detta sker bland annat genom att nämnderna i högre utsträckning ska formulera mätbara mål för sina verksamheter.

Kommunfullmäktige har i ettårsplan 2013 fastställt tre finansiella mål för god ekonomisk hushållning. Samtliga dessa mål har uppnåtts och en tydlig beskrivning av måluppfyllelsen finns numera i förvaltningsberättelsen, utifrån de synpunkter som lämnades vid förra årets granskning. I bilaga 1 redovisas målen och uppföljning av dessa.

Fullmäktige har i ettårsplan 2013 fastställt 13 verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning, som följs upp via 40 indikatorer. Utfallet på dessa indikatorer varierar när det gäller olika mål, vilket framgår av bilaga 1. På totalnivå går 21 indikatorer åt rätt håll, 12 indikatorer är oförändrade, 4 indikatorer går åt fel håll och 3 indikatorer går inte att bedöma.

Utifrån de 13 kommunövergripande målen och vissa nämndmål har facknämnderna fastställt totalt 301 åtaganden. Av årsredovisningens nämnd- och bolagsredovisning framgår att totalt 9 av 10 åtaganden helt eller delvis genomförts. En sammanställning per nämnd redovisas i bilaga 1.

Kommunfullmäktige beslutade 2013-11-21 att anta riktlinjer för god ekonomisk hushållning inkl regler för resultatutjämningsreserv (RUR). I detta sammanhang beslutades även att reservera 50 mnkr till RUR, i form av delar av resultaten under åren 2010 till 2012. Maxbelopp för reserven är vidare satt till 50 mnkr.

3.1.4. *Nämndernas redovisning av sitt uppdrag*

Av KL 3:15 framgår att nämnderna ska redovisa till kommunfullmäktige hur de fullgjort sina uppdrag, samt att fullmäktige beslutar om omfattningen av redovisningen och formerna för den.

Vi har övergripande granskat att:

- Verksamhetsberättelserna är utformade i enlighet med kommunledningsförvaltningens generella anvisningar
- Verksamhetsberättelserna ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till fullmäktiges uppdrag

I övrigt har vi följt upp verksamhetsberättelserna utifrån nedanstående punkter:

- Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse
- Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder
- Nyckeltal eller verksamhetsmått som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling
- Personalredovisning
- Hållbarhetsarbete
- Prognossäkerhet
- Intern kontroll

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att verksamhetsberättelserna redovisningarna i huvudsak är utformade i enlighet med kommunledningsförvaltningens generella anvisningar och att redovisningarna i stort ger en rättvisande bild av verksamhetens utfall i förhållande till kommunfullmäktiges uppdrag.

Av KL framgår att kommunfullmäktige beslutar om omfattningen av nämndernas redovisning och formerna för den. Kommunfullmäktige har ursprungligen 1999-06-22³ fastställt ett redovisningsreglemente som reglerar vissa frågor inom internredovisningen, bl a att nämnderna ska lämna verksamhetsberättelser i enlighet med anvisningar från kommunstyrelsen. Vidare finns ett reglemente för budgetansvar och intern kontroll, som via kommunfullmäktigebeslut 2014-01-30 ersatts av separata reglementen för intern kontroll samt budgetansvar och attest. Dessa reglementen är ett komplement till KRL och KL.

Kommunens generella anvisningar. I samband med granskning av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna under mars 2014 har diskussioner förts kring ekonomiskt och verksamhetsmässigt resultat, verksamhetsberättelsernas standard (följsamhet till anvisningar), mål- och kvalitetsarbete, framtidsperspektiv

³ Reviderades under 2003 med avseende på tidpunkten för slutredovisning av investeringsprojekt och under 2010 avseende delårsrapport.

o dyl. På dessa träffar deltar respektive nämnd- och förvaltningsledning samt de förtroendevalda revisorer som särskilt följer nämndens verksamhet löpande.

Följsamheten kring anvisningarna för verksamhetsberättelserna bedöms i huvudsak vara tillfredställande, förutom när det gäller ett antal av nämnderna och avsaknad av redovisning av slutsatser inför framtiden vid uppföljning av åtaganden samt uppföljning av mål och åtaganden med hjälp av jämförelser via befintliga databaser, t ex Kolada.

Målen för verksamheten samt graden av måluppfyllelse. Åtaganden utifrån kommunövergripande mål och nämndmål redovisas överlag på ett tillfredställande sätt av nämnderna, med uttalande om åtagandena genomförts, delvis genomförts eller ej genomförts. Tydligheten i ställningstagande till uppfyllelse av mål och åtagande har utvecklats i jämförelse med föregående år. Det finns dock fortfarande mål och åtaganden som är alltför generella och inte mätbara, vilket gör att bedömningen av uppfyllelsen riskerar att bli subjektiv.

Mot bakgrund av detta och tidigare påpekanden har direktiv lämnats av kommunledningsförvaltningen till nämnderna att göra en översyn av sina mål och åtaganden, när det gäller antal och mätbarhet, inför ettårsplan 2014 för att förbättra styrning och uppföljning (delavsnitt 2.1.3).

Analys av orsaker till redovisad budgetavvikelse och genomförda åtgärder. Analys av det ekonomiska resultatet och orsakerna till budgetavvikelser finns i samtliga verksamhetsberättelser, men kvalitén i analysen varierar liksom beskrivningen av effekterna kring genomförda åtgärder. Vi har granskat samtliga nämnders utfall i relation till den av kommunfullmäktige fastställda ramen och givna tilläggsdirektiv kring resultatet⁴. I samband med de nämndvisa träffarna har vi bl a diskuterat det ekonomiska utfallet och vid budgetöverskridande särskilt penetrerat vilka åtgärder som vidtagits under året för att hålla ramen och/eller begränsa budgetöverskridandet.

Samtliga nämnder har klarat att hålla den av kommunfullmäktige ursprungligt fastställda budgetramen, förutom tekniska nämnden. Detta gäller även de av fullmäktige givna tilläggsdirektiven i samband med behandling av tertialrapporterna (not 4).

I revisionskrivelse 2013-05-03⁵ gjordes den sammanfattande bedömning att tekniska nämnden inte säkerställt en ändamålsenlig styrning, uppföljning och slutredovisning av investeringsprojekt under granskad period. Uppföljningen har

⁴ I samband med behandlingen av delårsrapport per april (T 1) och augusti (T 2) beslutade kommunfullmäktige att uppdra till utbildningsnämnden, socialnämnden (ej T 2), vård- och omsorgsnämnden samt tekniska nämnden att vidta åtgärder som begränsar prognostiserat budgetunderskott. Vidare beslutades att medge samhällsbyggnadsnämnden att överskrida budgeten med högst 5,6 mnkr (T 1) och högst 5,8 mnkr (T 2). Detta pga höga kostnader kopplade till vinterväghållningen samt de nödvändiga åtgärderna i Fittja.

⁵ Revisionsrapport kring granskning av investeringsprojekt, daterad i april 2013.

dock förbättrats under 2013 genom att ett system har införts med information vid varje nämndsammanträde om fastighetsenhetens investeringsprojekt.

Utifrån nuvarande fragmentariska delegationsordning bedömdes även att tekniska nämnden saknar en av grundförutsättningarna för en ändamålsenlig styrning, uppföljning och intern kontroll inom granskat området. Det konstaterades vidare att slutredovisningar av investeringsprojekt inte sker i enlighet med de krav som ställs i redovisningsreglementet. Att tekniska nämnden ännu inte åtgärdat dessa brister, trots tidigare påpekanden från revisorerna, bedömdes vara anmärkningsvärt.

När det gällde lokalanskaffningsprocessen bedömdes den inte i alla delar vara aktuell och ändamålsenlig. Att en ny lokalanskaffningsprocess ännu inte politiskt behandlats av kommunstyrelsen, trots flera påpekanden från revisorerna under de senaste åren, bedömdes vidare vara anmärkningsvärt. Bedömningen var även att detta menligt påverkat grundförutsättningarna för god ekonomisk hushållning i olika investeringsprojekt samt möjligheten för tekniska nämnden att genomföra en meningsfull och planlagd intern kontroll av lokalanskaffningsprocessen.

Vi kan dock konstatera att tekniska nämnden 2013-11-11 fastställt en konkret handlingsplan i nio punkter⁶ för att komma till rätta med påtalade brister. Tekniska nämnden har även följt upp handlingsplanen på sitt sammanträde 2014-02-10. Vid revisionens sammanträffande 2014-03-19, med tekniska nämnden presidium och förvaltningsledning, lämnades även statusrapportering kring handlingsplanen. Vi kan utifrån detta konstatera att nämnd och förvaltningsledning hittills arbetat på ett aktivt sätt med handlingsplanen, men att färdigställandetidpunkt för några av punkterna i planen tvingats flyttas fram. Handlingsplanen utgör även grund för nämndens arbete med intern kontroll under 2014.

Vid förra årets granskning påtalade vi att det var oroande att vård- och omsorgsnämnden fortfarande hade en obalans i sin ekonomi utifrån ursprunglig budgetram och framtida prognostiserade volymökningar utifrån demografiska förändringar. Nämnden har under 2013 arbetat utifrån fastställt en strategi för en ekonomi i balans, med fortsatt utveckling av kvaliteten. Det är därför positivt att kunna konstatera att nämnden för 2013 har uppnått balans i sin ekonomi, med ett budgetöverskott på 13,2 mnkr. Detta efter ett sammantaget budgetunderskott under perioden 2010 till 2012 på 77,0 mnkr⁷, med omfattande brister i styrning och uppföljning av ekonomin i början av perioden.

Vid förra årets granskning konstaterade vi att utbildningsnämnden styrning och uppföljning av ekonomin inte fungerat på ett tillförlitligt sätt under 2012, vilket

⁶ För samtliga punkter i handlingsplanen anges tidpunkt när det ska vara färdigt samt vem som är ansvarig för detta.

⁷ 29,2 mnkr 2010, 34,6 mnkr 2011 och 13,2 mnkr 2012.

inneburit att ett underskott på 66,8 mnkr⁸ uppstått som inte kunnat prognostiseras på ett tillfredsställande sätt. I och med detta ställdes nämnden inför ett fullbordat faktum i form av ett omfattande underskott som endast till en begränsad del kunnat prognostiseras, vilket då bedömdes vara anmärkningsvärt.

Utbildningsnämnden behandlade 2013-02-19 en rapport om det ekonomiska resultatet 2012 och förslag till åtgärder för budgetbalans 2013. Utifrån detta är därför positivt att kunna konstatera att nämnden har uppnått balans i sin ekonomi, med ett budgetöverskott på 22,7 mnkr för 2013.

Nyckeltal eller verksamhetsmått. Verksamheterna redovisar olika typer av nyckeltal, men dessa är inte alltid definitionsmässigt nyckeltal⁹, utan har ibland mer karaktären av verksamhetsstatistik. Jämförelser med ekonomiskt utfall för tidigare år redovisas genomgående. Det är viktigt att nyckeltal och verksamhetsmått redovisas som beskriver verksamhetens produktivitetsutveckling, både i verksamhetsberättelsen och i kommunens samlade årsredovisning.

Personalredovisning. I verksamhetsberättelserna finns nämndvisa personalredovisningar. I förvaltningsberättelsen finns en kommunövergripande personalredovisning, som dock saknar delar av de obligatoriska nyckeltalen kring sjukfrånvaron, enligt KRL (delavsnitt 3.1.1.1). Dessa detaljerade nyckeltal finns dock i några av nämndernas personalredovisningar i verksamhetsberättelsen. Detta visar att denna statistik numera kan tas ut ur HRM-systemet, vilket den inte kunde under 2012 pga inkörningsproblem vid införandet av nytt system.

Hållbarhetsredovisning. I nämnders verksamhetsberättelser redovisas bl a bidragen till de mål och utmaningar som fastställts kring hållbar verksamhet. I förvaltningsberättelsen finns en uppföljning kring hållbar verksamhet, inkl en beskrivning av hur kommunen tar hand om sin miljö utifrån vissa miljömål.

Prognossäkerhet. I bilaga 2 redovisas en sammanställning av budgetutfallsprognos och verkligt utfall för de olika nämnderna. Detta material har utgjort underlag för vår granskning av de olika nämndernas ekonomiska utfall och kommentarerna kring detta. Resultatet kring detta har vidare kommunicerats vid de nämndvisa sammanträffandena och i några fall har vi påtalat brister i prognossäkerheten, bland annat när det gäller samhällsbyggnadsnämnden.

Intern kontroll. I samband med granskningen av ansvarsutövande och de nämndvisa träffarna har vi närmare följt upp statusen på den interna kontrollen. Samtliga nämnder har utarbetat en plan för intern kontroll för 2013. Planerna hade vid granskningstillfället återrapporterats för samtliga nämnder, i form av ett särskilt ärende eller i verksamhetsberättelsen. I samband med dessa nämndvisa träffarna har vi påtalat vikten av att den interna kontrollen genomförs i så god tid att formell

⁸ Motsvarande underskott 2012 var 24,2 mnkr.

⁹ Ett nyckeltal uttrycker en relation mellan två variabler (t ex nettokostnad per invånare) medan verksamhetsstatistik endast innehåller en variabel (t ex antal dagtransporter).

äterrapportering kan ske senast i samband med nämndens behandling av verksamhetsberättelsen och det årliga sammanträffandet kring ansvarsutövandet.

Resultatet av genomförd intern kontroll har diskuterats inom ramen för ansvarsutövandet och de nämndvisa sammanträffandena. Utifrån detta kan vi konstatera att det är viktigt att en risk- och väsentlighetsanalys görs som underlag till planen för intern kontroll samt de rutiner och processer som ska kontrolleras. Planen bör vidare innehålla både redovisnings- och verksamhetskontroller samt förändras över tiden utifrån resultatet av genomförda kontroller, dvs vara ett levande dokument.

Vi kan konstatera att ett centralt utvecklingsarbete kring intern kontroll, med ovanstående inriktning, har pågått i kommunen under 2013. Kommunfullmäktige har utifrån detta 2014-01-30 fastställt ett nytt och mer ändamålsenligt reglemente för intern kontroll, som ska vara styrande framledes. Vid de nämndvisa träffarna har diskuterats vilka åtgärder respektive nämnd vidtagit eller planerar vidta utifrån nya och skärpta krav kring den interna kontrollen som gäller fullt ut fr o m 2015.

Redovisning av ansvarsutövande. Nämndernas ansvarsutövande för 2013 finns sammanställt i nämndvisa PM, som överlämnats tillsammans med en revisionsskrivelse för kännedom till respektive nämnd med uppmaningen om att beakta de synpunkter som lämnats kring att utveckla ansvarsutövandet. I denna rapport redovisas endast ett sammandrag av resultatet av denna granskning samt sammanträffandet med respektive facknämnd och förvaltningsledning.

3.2. Rättvisande räkenskaper

3.2.1. Resultaträkning

Vi har granskat att:

- Resultaträkningen är uppställd enligt KRL
- Resultaträkningen i allt väsentligt redovisar årets samtliga externa intäkter och kostnader
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer av resultaträkningens poster samt möjliggör avstämning mot balanskravet
- Resultaträkningens innehåll är rätt periodiserat

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att resultaträkningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av årets resultat och att den i allt väsentligt justerats för interna poster. Resultaträkningen är uppställd i enlighet med KRL. Noter finns till de olika resultatposterna.

Vi bedömer utifrån genomförda kontroller att periodisering i allt väsentligt har skett enligt god redovisningssed.

Nedan redovisas resultaträkningens utfall jämfört med föregående år.

Resultaträkning 2013-12-31	Utfall föreg. år	Utfall 2013	Ökning/ minskn. %
Verksamhetens intäkter	831,8	857,2	3,0 %
Verksamhetens kostnader	-4 557,7	4 697,8	3,1 %
Avskrivningar	-216,2	-214,2	-0,9 %
Verksamhetens nettokostnader	-3 942,2	-4 054,8	2,9 %
Skatteintäkter	2 730,2	2 848,1	4,3 %
Generella statsbidrag	1 315,5	1 388,1	5,5 %
<i>Summa skatter och statsbidrag</i>	<i>4 045,7</i>	<i>4 236,2</i>	<i>4,7 %</i>
Finansiella intäkter	177,1	244,8	38,2 %
Finansiella kostnader	-126,3	-232,4	84,0 %
Årets resultat	154,4	193,8	3,4 %

Förändringen mellan åren kommenteras översiktligt nedan:

- Intäkterna har ökat mellan åren med 3,0 %. Den beloppsmässigt största intäktsökningen är inom bidrag från staten m fl. En specifikation över de olika intäktslagen återfinns i not 1 och 2 i årsredovisningen. En utbetalning av försäkringsersättningar från AFA redovisas på 59,9 mnkr, vilket är en jämförelsestörande post. De jämförelsestörande posterna framgår av not 9 i årsredovisningen.
- Kostnaderna har ökat mellan åren med 3,1 %. Specifikation av kostnadsökningen redovisas i årsredovisningen (not 3). Av specifikationen framgår att både personalkostnader och samtliga övriga kostnadsslag har ökat beloppsmässigt mellan åren, förutom varor samt externa lokalhyror.
- Avskrivningarna på totalnivå har minskat mellan åren med 0,9 %, vilket hänger samman med investeringsnivå samt att nedskrivningarna minskat mellan åren. Avskrivningar genomförs enligt gällande normgivning, vilket kommenteras i årsredovisningen under rubriken redovisningsprinciper. Någon form av komponentavskrivning tillämpas dock ännu inte.
- Verksamhetens nettokostnader (2,9 %) har ökat långsammare än skatter och statsbidrag (4,7 %).
- Kommunen följer RKR:s rekommendation om periodisering av skatteintäkter. Slutavräkning för 2012 är positiv och uppgår till 2,0 mnkr. För 2013 är den preliminära avräkningen negativ och uppgår till 21,0 mnkr. Skatteintäkterna har ökat med 4,3 % mellan åren.
- Genom inkomstutjämnningen garanteras kommunen 115 % av medelskattkraften i riket. Eftersom kommunens skattkraft motsvarar 87,1 % (87,9 % 2012) har detta inneburit en intäkt på 939,5 mnkr (868,1 mnkr 2012). Övriga poster inom generella statsbidrag och utjämnning har ökat, förutom

regleringsbidrag och kostnadsutjämning LSS. Totalt har generella statsbidrag och utjämning ökat med 5,5 % mellan åren.

- Finansiella intäkter har ökat mellan åren med 38,2 % och beror främst på ökade ränteintäkter och realiserad kursvinst på placerade medel.
- Finansiella kostnader har ökat mellan åren med 84,0 % och beror främst på högre räntekostnader (ökad upplåning) och ökad finansiell kostnad för pensionsavsättning. Det senare beror på ändrad RIPS-ränta vid pensions-skuldberäkning, vilket är en jämförelsestörande finansiell kostnad.
- Årets resultat på 193,8 mnkr är högre än det budgeterade resultatet på 29,8 mnkr. Resultatet för 2013 är vidare högre än motsvarande resultat föregående år som var 154,4 mnkr (ökning med 25,5 %). Vid en jämförelse mellan åren behöver hänsyn tas till jämförelsestörande poster, som redovisas i not 9 i årsredovisningen. Resultatet utan jämförelsestörande poster är 137,3 mnkr 2013, vilket är 77,9 mnkr bättre än föregående års resultat.

3.2.2. *Balansräkning*

Vi har granskat att:

- Balansräkningen är uppställd enligt KRL och noter finns i tillräcklig omfattning
- Upptagna tillgångar, avsättningar och skulder existerar, tillhör kommunen och är fullständigt redovisade och rätt periodiserade
- Tillgångar, avsättningar och skulder har värderats enligt principerna i KRL
- Föregående års utgående balanser har överförts rätt som årets ingående balanser
- Specifikationer till utgående balanser finns i tillräcklig omfattning
- Årets resultat överensstämmer med resultaträkningen

Bedömning och iakttagelser

Balansräkningen ger en i allt väsentligt rättvisande bild av tillgångar, avsättning, skulder och eget kapital.

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och noter finns i tillräcklig omfattning. Standarden på bilagor och specifikationer till balansräkningens poster är vidare god.

Tillgångarna, avsättningarna och skulderna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade och har i allt väsentligt värderats enligt principerna i KRL.

Kommunen bör överväga att särredovisa förutbetalda intäkter/kostnader och upplupna intäkter/kostnader. I dagsläget redovisas interimfordringar och interimsskulder i en "klump". Vi har uppmärksammat några felbokningar, som dock är under planeringsmaterialitet, som kan bero på förvirring hos förvaltningarna när allt bokas i klump.

Anläggningstillgångar

De totala anläggningstillgångarna på 6 603,6 mnkr, som består av materiella och finansiella anläggningstillgångar, har minskat med 551,1 mnkr under året, enligt nedanstående redovisning.

Materiella anläggningstillgångar¹⁰ har ökat med 290,2 mnkr. Ökningen finns både inom mark, byggnader och tekniska anläggningar samt maskiner och inventarier.

Det finns differenser mellan ackumulerade avskrivningar och anskaffningsvärdet mellan huvudbok och anläggningsregistret. Vi kan konstatera att beloppen inte är materiella och att utredning pågår kring differenserna.

Det finns vidare en differens mellan huvudbok och anläggningsregistret för verksamhetsfastigheter med 4,9 mnkr avseende investeringsprojektet Rikstens skola. Rättelse av posten, som inte har någon resultatpåverkan, kommer att ske under 2014.

Några immateriella anläggningstillgångar finns inte redovisade. Under 2011 anskaffades nytt personalsystem (HRM-system), vilket kostnadsfördes. Enligt god redovisningssed bör anskaffningen av programvarulicenser aktiveras som en immateriell anläggningstillgång med en avskrivningstid på 5-7 år. Enligt uppgift från kommunen så har man haft kostnader i storleksordningen 9,2 mkr för bytet av personalsystemet under 2011 och då inkluderas samtliga kostnader. För att kunna bedöma vad som ska aktiveras behöver kostnaderna närmare analyseras. Detta påtalades även vid förra årets granskning.

Finansiella anläggningstillgångar¹¹ har minskat med 841,4 mnkr. Minskningen i sin helhet finns inom långfristiga fordringar och hänför sig till utlåning till kommunala bolag (internbank) och Handelsbanken Finans (fjärrvärmeprojektet). Att utlåningen till kommunala bolag minskat kan främst kopplas till AB Botkyrkabyggens försäljning av lägenheter i Alby och att lån löstes i detta sammanhang.

Omsättningstillgångar

Omsättningstillgångarna uppgår till 1 147,3 mnkr och har ökat med 195,9 mnkr jämfört med föregående år. Ökningen mellan åren finns främst inom kassa och

¹⁰ Mark, byggnader och tekniska anläggningar samt maskiner och inventarier.

¹¹ Aktier och andelar i dotter- och intressebolag samt långsiktiga fordringar.

bank (180 mnkr) samt kortfristiga placeringar (31,0 mnkr). Kortfristiga fordringar, exploateringsmark m m har däremot minskat med 15,1 mnkr mellan åren.

Eget kapital

Det egna kapitalet har ökat med 193,8 mnkr, vilket motsvarar årets resultat. Det egna kapitalet uppgår till 3 944,6 mnkr. Om hänsyn tas till de pensioner som intjänats före 1998, och som i enlighet med KRL redovisas som ansvarsförbindelse, så uppgår det egna kapitalet till 2 121,2 mnkr (2 036,0 mnkr 2012).

Det egna kapitalet som avser den avgiftsfinansierade VA-verksamheten särredovisas och uppgår till 22,7 mnkr. I årsredovisningen finns vidare separat balans- och resultaträkning för VA-verksamheten, i enlighet med gällande normgivning.

En avsättning till resultatutjämningsreserv (RUR) på 50 mnkr har skett enligt beslut i kommunfullmäktige 2013-11-31, vilket framgår av not till eget kapital.

Avsättningar

Pensionsavsättningar, enligt uppgifter från KPA inklusive löneskatt, uppgår till 369,5 mnkr och har ökat med 54,7 mnkr mellan åren.

Skulder

De långfristiga skulderna har minskat med 599,2 mnkr och uppgår till totalt 1 641,2 mnkr. Av detta utgör 1 540 mnkr lån, 90,2 mnkr förutbetalda va-anslutningsavgifter och gatukostnadsersättningar samt 11,0 mnkr finansiell leasing.

Omföringen mellan kortfristiga skulder och upptagna lån avser den del av långfristiga skulder som ska lösas kommande år och därför bokförs som kortfristig i bokslutet. För 2013 redovisas 860,0 mnkr som kortfristig del av långfristig skuld (931,5 mnkr 2012).

Vid förra bokslutsgranskningen kommenterade vi differensen i leverantörs-skulderna mellan huvudbok och försystem på 12,5 mnkr. Differensen var då outredd och oförklarad trots att utredning har pågått under 2012. Kommunens centrala ekonomifunktion har under 2013 utrett differensen och startat upp en ny leverantörsreskontra under våren 2013, för att på så sätt identifiera och kunna åtgärda tidigare felaktigheter och differenser. Vidare har fungerande avstämningsrutiner införts. I samband med detta har nedskrivning av den gamla leverantörsreskontran gjorts med 4,4 mnkr.

Den externa upplåningen uppgår till 2 400,0 mnkr, vilket är en minskning med 681,5 mnkr i jämförelse med förra året. Av detta är 2 090,0 mnkr lån som kommunen upptagit för sina bolag (internbank) och till Handelsbanken Finans (Södertälje kommuns andel) för finansiering av Söderenergi AB:s kraftvärme-projekt, som kommunen får full kostnadstäckning för. Att den externa upplåningen

minskat mellan åren beror på att lån lösts via internbanken i samband med AB Botkyrkabyggens försäljning av lägenheter i Alby (jmf kommentarerna under finansiella anläggningstillgångar). Den del av låneskulden som avser kommunens eget behov uppgår till 310,0 mnkr, vilket är en ökning med 137,0 mnkr mellan åren.

De kortfristiga skulderna uppgår till 1 794,5 mnkr och har minskat mellan åren med 4,3 mnkr. Hur de olika delposterna inom kortfristiga skulder utvecklats framgår av not 25 i årsredovisningen.

Ansvarsförbindelser

Kommunens borgensförbindelser och övriga ansvarsförbindelser uppgår till 3 585,7 mnkr och har ökat med 78,6 mnkr jämfört med föregående år.

Av ansvarsförbindelserna avser 1 823,4 mnkr pensioner¹² intjänade före 1998 (1 714,9 mnkr 2012). I detta belopp ingår löneskatt på de intjänade pensionerna i enlighet med rekommendation från RKR. Övriga ansvarsförbindelser utgör i huvudsak borgensåtaganden och uppgår i bokslutet till 1 626,8 mnkr (1 638,5 mnkr 2012).

Operationella leasingåtaganden, enligt RKR:s rekommendation, redovisas även under ansvarsförbindelser. Vidare redovisas privata medel inom vård- och omsorgsområdet med 0,3 mnkr. Detta utifrån rekommendation i en revisionsrapport från 2011 kring privata medel samt information från RKR.

3.2.3. Kassaflödesanalys

Vi har granskat att:

- Kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt gällande normgivning
- Noter finns i tillräcklig omfattning
- Kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt KRL och att analysen redovisar kommunens finansiering och investeringar. Noter finns i tillräcklig omfattning och överensstämmelse finns med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen.

Kommunen redovisar en kassaflödesanalys i huvudsak enligt RKR:s rekommendation. Detta innebär att analysen är uppdelad i löpande verksamhet, finansieringsverksamhet och investeringsverksamhet. Den senare bör dock redovisas brutto och inte som nu netto. Kassaflödesanalysen utmynnar i förändringen av likvida medel.

¹² Exkl ansvarsförbindelse avseende pensioner inom koncernen på 12,0 mnkr (10,5 mnkr 2012).

Årets förändring av likvida medel är positiv och uppgår till 180,0 mnkr.

3.2.4. *Sammanställd redovisning*

Vi har granskat att:

- Den sammanställda redovisningen är uppställd enligt KRL och även innehåller en kassaflödesanalys
- Noter finns i tillräcklig omfattning och utgör specifikationer till resultat- och balansräkningsposter.
- Konsolideringen omfattar de företag i vilka kommunen har ett betydande inflytande.
- Proportionell konsolideringsmetod och förvärvsmetod tillämpas vid konsolideringen
- Beloppen överensstämmer mellan den sammanställda redovisningen och de ingående företagens redovisningar
- Interna poster har eliminerats i allt väsentligt även i notapparaten

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att den sammanställda redovisningen ger en helhetsbild av koncernens ekonomiska ställning och åtaganden. Redovisningen bedöms vidare i allt väsentligt rättvisande utifrån de ingående företagens årsredovisningar.

Vidare har KRL:s krav uppfyllts och rekommendationen från RKR följs i huvudsak, bl.a. saknas beskrivning av väsentliga personalförhållanden och uppdragsföretag¹³.

Redovisningen är sammanställd enligt gällande praxis för kommuner. I den sammanställda redovisningen ingår helägda och samägda företag där kommunens aktie- eller andelsinnehav uppgår till minst 20 %. Redovisningen innehåller resultat- och balansräkning och kassaflödesanalys. Notapparaten har utvecklats utifrån synpunkter vid tidigare års granskning.

Den sammanställda redovisningen har rensats från interna poster. I den verbala delen kommenteras och analyseras koncernbolagens resultat.

¹³ Med kommunala uppdragsföretag avses en annan juridisk person till vilken kommunen med stöd av kommunallagen överlämnat värden av en kommunal angelägenhet och där överlämnandet skett på så sätt att ett betydande inflytande inte erhållits. Så är fallet när verksamhet bedrivs i så kallade kommunala entreprenader. För att en kommunal entreprenad skall anses föreligga skall det finnas ett avtal mellan regionen och uppdragsföretaget om att bedriva kommunal verksamhet av större omfattning. Till entreprenader räknas inte verksamhet som köps av annan kommun eller landsting. Inte heller friskolor definieras som kommunal entreprenad eftersom de tillkommer genom avtal med staten.

Redovisningsprinciper

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. I koncernredovisningen redovisas latent skatt på obeskattade reserver under avsättningar. Resterande del redovisas under eget kapital.

Ekonomisk ställning

Årets sammanställda resultat uppgår till 826,8 mnkr, vilket är en ökning med 530,8 mnkr i jämförelse med 2012. Soliditeten uppgår till 44,2 %, vilket är en ökning mellan åren på 7,8 procentenheter.

Det höga resultatet 2013 är en funktion av försäljningen av fastigheterna på Albyberget som gav AB Botkyrkabyggen en realisationsvinst på 515,0 mnkr, som ska användas för kommande upprustning av bolagets miljonprogramsbestånd.

3.2.5. Tilläggsupplysningar

Vi har granskat att årsredovisningen i allt väsentligt lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper och lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

Bedömning och iakttagelser

Vi bedömer att årsredovisningen lämnar information om tillämpade redovisningsprinciper samt i stort lämnar tilläggsupplysningar i tillräcklig omfattning.

Nedan kommenteras de iakttagelser som gjorts under granskningen avseende tilläggsupplysningar.

Rekommendation nr 7.1 Upplysningar om pensionsmedel och pensionsförpliktelser

En sammanställning av pensionsåtagandet och pensionsmedel finns, men är inte fullständig. Det som saknas är tydlighet kring den del som återlämnas i verksamheten och de totala förpliktelserna.

Rekommendation nr 8.2 Sammanställd redovisning

Det saknas bl a uppgifter om väsentliga personalförhållanden och upplysningar om uppdragsföretag.

Rekommendation nr 16.1 Redovisning av kassaflöden

Kommunen redovisar uppgifterna i analysen i löpande verksamhet, investeringsverksamhet och finansieringsverksamhet. Dock bör uppgifterna under investeringsverksamhet redovisas brutto.

Rekommendation nr 18 Redovisning av exploateringsverksamhet

Avvikelse från rekommendation då intäkter redovisas på tillgångskonto. Kommunen har upplagt två konton i kontoklass 147x, ett för intäkter och ett för kostnader. Trots detta sker en nettoredovisning.

2014-04-01

Anders Hägg
Projektledare

Jan Nilsson
Uppdragsansvarig

Bil 1: Uppföljning av mål och åtaganden

Kommunfullmäktiges finansiella mål för god ekonomisk hushållning

I flerårsplan 2012 - 2015 fastställdes följande ekonomiska finansiella mål för god ekonomisk hushållning för mandatperioden, mot bakgrund av kommunens stora investeringsbehov:

- Under flerårsplanepreioden ska vi sträva efter att nå ett resultat som minst ligger mellan 2 och 3 % av kommunens skatteintäkter inkl generella bidrag.
- Av kommunens investeringar ska minst 60 % varje år kunna finansieras med egna medel.

I flerårsplan 2013 - 2016 konstaterades att på grund av den svaga prognostiserade intäktsutvecklingen blir mycket svårt att klara de uppsatta målen. Mot bakgrund av detta fastställdes följande mål finansiella för god ekonomisk hushållning, som framgår av nedanstående sammanställning.

Finansiellt mål, fastställt av kommunfullmäktige i ettårsplan 2013	Utfall 2013	Måluppfyllelse
Kommunens balanskravsresultat ska uppgå till minst 1,8 % av skatteintäkterna inkl generella bidrag.	För 2013 är utfallet 3,9 %.	Målet har uppnåtts.
Minst 40 % av investeringarna ska finansieras inom ramen för budget, dvs med egna medel.	För 2013 har 84,6 % av investeringarna finansierats via avskrivningar och resultat.	Målet har uppnåtts.
Kommunens externa upplåning ska inte överstiga 1 150 mnkr, exkl den upplåning som sker för finansieringen av kraftvärmeprojektet eller kommunens upplåning för de kommunala bolagen där kommunen i sin tur ger lån.	För 2013 uppgår låneskulden som avser kommunens eget behov till 310,0 mnkr. Total låneskuld uppgår till 2 400 mnkr.	Målet har uppnåtts

Kommunfullmäktiges verksamhetsmässiga mål för god ekonomisk hushållning

Mål nr	Antalet indikatorer				
1	2	0	2	0	0
2	3	1	0	1	1
3	3	3	0	0	0
4	3	1	1	1	0
5	5	3	1	1	0
6	3	0	3	0	0
7	2	1	1	0	0
8	2	2	0	0	0
9	3	3	0	0	0
10	1	0	0	0	1
11	2	2	0	0	0
12	7	1	4	1	1
13	4	4	0	0	0
Totalt	40	21	12	4	3

	Indikatorn går åt rätt håll
	Indikatorn är oförändrad
	Indikatorn går åt fel håll
	Indikatorns utveckling går inte att bedöma

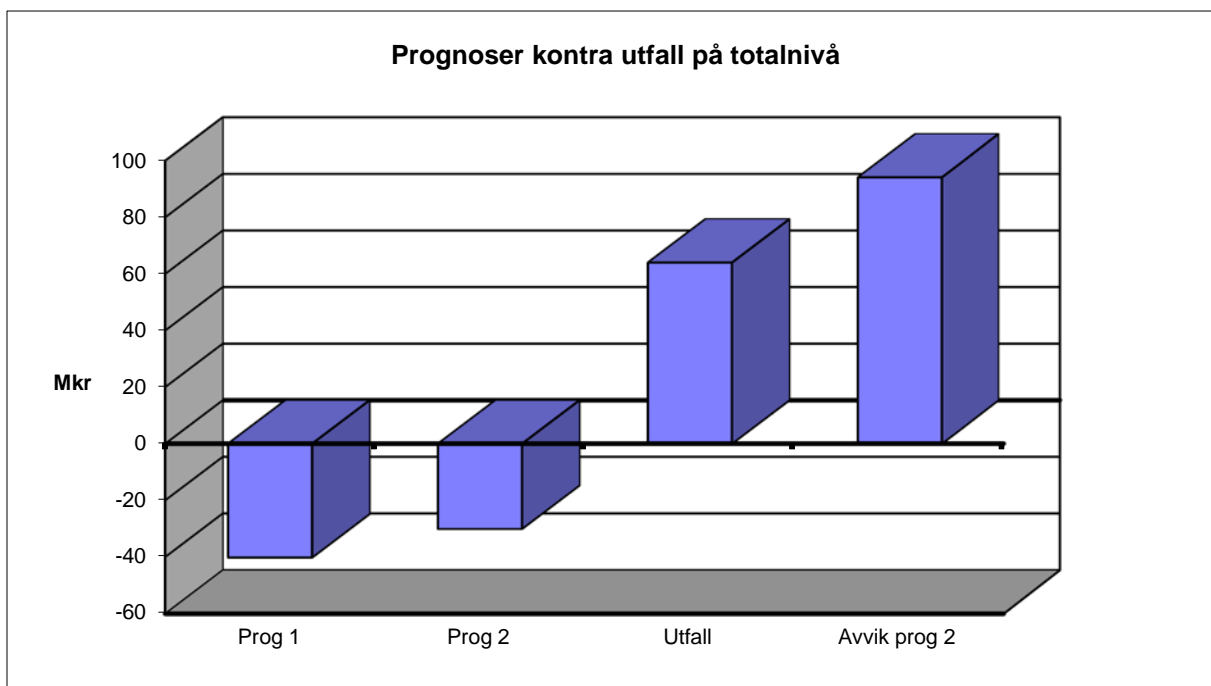
Nämndernas åtaganden

Nämnd	Antalet åtaganden			
KS	62	15	41	6
TN	23	12	8	3
UN	36	21	13	2
Soc	26	10	14	2
VoO	28	12	14	2
SBN	36	22	14	0
MoH	28	24	4	0
KoF	53	34	10	9
Avux	9	7	1	1
Totalt	301	157	119	25

	Åtagandet är genomfört
	Åtagandet är delvis genomfört
	Åtagandet är ej genomfört

Bil 2: Budgetutfallsprognoser kontra utfall

Styrelse och nämnder	N-budg	T 1	T 2 1)	Utfall	Avvik T 2	Avvik %	P-fel %
Kommunstyrelse	265,2	-6,8	-8,7	3,2	11,9	1,2%	4,5%
varav KLK	276,5	0,0	0,0	5,3	5,3	1,9%	1,9%
varav exploatering	-11,3	-6,8	-8,7	-8,3	0,4	73,5%	-3,5%
varav KLF resultatenheter	0,0	0,0	0,0	6,2	6,2	2,1%	2,1%
Samhällsbyggnadsnämnd	152,7	-5,6	-5,9	7,7	13,6	5,0%	8,9%
Teknisk nämnd 2)	0,5	-1,7	-2,0	-5,3	-3,3	1,1%	0,7%
Kultur o fritidsnämnd	208,2	1,6	0,3	3,1	2,8	1,5%	1,3%
Arbetsm/vuxenutbnämnd	195,3	-0,2	0,6	5,7	5,1	2,9%	2,6%
Utbildningsnämnd	2 090,4	-18,1	-13,3	22,7	36,0	1,1%	1,7%
Socialnämnd	508,6	-3,8	2,8	13,2	10,4	2,6%	2,0%
Vård- och omsorgsnämnd	882,0	-5,7	-4,0	13,2	17,2	1,5%	2,0%
Miljö o hälsoskyddsnämnd	13,6	0,1	0,1	0,5	0,4	3,7%	2,9%
Revision	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%	0,0%
Summa nämnder 3)	4 320,0	-40,2	-30,1	64,0	94,1	1,5%	2,2%

1) I enlighet med reglerna i KRL har en formell delårsrapport (T 2) upprättats för perioden 1/1 - 31/8. T 1 är gjord utifrån anslagsförbrukningen per 30/4.

2) Eftersom Tekniska nämndens verksamheter till stor utsträckning är intäktsfinansierade och KLF:s resultatenheter har en nollbudget är det mer relevant att relatera avvikelser och prognosfel till omslutningen (501,3 mnkr och 299,0 mnkr)

3) Exkl gemensamma poster.